

המ"ם במונח – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט סי"א סי"ב א"א
א"ג א"ד א"ו א"ח א"ט א". ~ ובדפוסים: רו"ה, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

י"ח כ"ו: האזרח / (האזרח)

הה"א ללא מונח – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ס"ד ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יב ס"יג ס"יד ס"טו, א"ב א"ג א"ה. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רו"ה, לטריס, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאר. ~ וכן נכון ע"פ כללי הטעמים^{טז}.

הה"א במונח - בכתבי היד: ס"ה סי"ד סט"ו סי"ז, א"א א"ה א"ו א"ח א"ט א"י.

י"ז י"א: פִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר / (כִּי־נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר)

במקף מונח – בכתבי היד: ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י, א"א א"ג א"ד א"ה
א"ו א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רו"ה, ל"טריס, גינצבורג, קורן. ~ וכן הוא בעין
הקורא.⁷²

י"ח כ': עמיתך / (עמיתך)

המ"ם ללא מונח – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ז, ס"א ס"ג ס"ד
 ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"כ א"ב א"ה. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס,
 גנצבורג^{כה}, קסטון, ברויאר.

^{כב} ובגליון ציין שכך מוטעם ברוב כתבי היד, אך בספרים אחרים מוטעם 'אֲשֶׁר-הֵם' במקף.

כך וכתב ר"ח"ה שההטעמה 'אֲשֶׁר הֵם זָבָחִים', בשני מונחים לפני הזרקא, לא תיתכן ע"פ כללי הטעמים, שהכלל הוא שכאשר באים שני משרתים לפני זרקא, אם המשרת הראשון מוטעם בראש התיבה, המשרת יהיה מונח (במנוח) מי יָסַם פֹּה, יִשְׁמֹר יָמִים תִּבְדֹּל), ואם אינו מוטעם בראש התיבה, יהיה קדמא (במנוח) וְתֹאמַר שֹׁרֵר אֶל־אֲבָרֵם, מִמָּא עֲבָדָךְ חַן). ולכן בפסוקנו שהמשרת הראשון שבתית 'אֲשֶׁר' אינו מוטעם בראש התיבה, המשרת צריך להיות קדמא, ולא מונח, ולכן ההטעמה הנכונה היא 'אֲשֶׁר הֵם זָבָחִים' בקדמא ולא 'אֲשֶׁר הֵם זָבָחִים' במונח.

אך באמת שגה בזה ר"ו ה", שהכלל שהביא אכן נכון בורקא הבא לבדו, אך כאשר מופיע זרקא אחר זרקא, המשרת הראשון של הזרקא השני יוטעם במונה גם כשאינו בראש התיבה (בריואר, טעמי המקרא, עמ' 94-92), ולכן בפסקונו שבא זרקא אחר זרקא (אחזבוניהם אַר קער זחסיס), יביט 'אָשער' ראוייה להיות מוטעמת במונה, כיון שבאה אחר זרקא.

וכיוצא בזה הגיה ר"ו"ה גם בפסוק |אֶמְרָנָא אֱלִיָּה הִנֵּה תִּרְדָּתְ | |אִלְנִי׃ (מלכים ב' ד' י"ג, הפטרת פרשת וירא), והטעים 'הִנֵּה תִּרְדָּתְ | |אִלְנִי׃, משום הכלל הנ"ל, וגם שם שגה בזה, משום שאין הכלל אמור במשרתי זרקא הבא אחר זרקא, אלא רק בזרקא הבא לבדו (ונראה שגם מסרני כתיב הדי ט"ג א"ד שהטעימו כאן |אֶשֶׁר הֵם זִבְחִים׃ בקדמא עשו כן מחמת הכלל הפשוט של משרתי הזרקא, ולא שמו לבם לכך שבאן לא נוהג כלל זה כיון שבא אחר זרקא). וכן מוכח ממקומות נוספים במקרא בהם מוטעם בשני מונחים לפני זרקא כאשר יש זרקא נוסף לפניו, אף כאשר הטעמת המשרת הראשון אינה בראש התיבה, כגון: |וְאֵתִּיהֶזְרָה| אֶשֶׁר צִוָּה אֶתְּכֶם׃ (יהושע כ"ב ה'), |דְּבַר יְיָ בְּיַד יִשְׁעִיהוּ בְּרָאמוּז׃ (ישעיה כ"ב), ועוד.

כִּי יִתֵּן שֶׁהִטְעַמְתָּ **כִּי־נִפְשׁ** בַּמֶּקֶף הִיא טְעוּת שֶׁנִּגְרַמָּה מִחֲמַת דְּמִיּוֹן תִּיבוֹת 'כִּי' **נִפְשׁ הַבְּשָׁר** הַכְּתוּבוֹת בַּפְּסוֹק זֶה, לַפְּסוֹק הַסְמוּךְ (ד"), בּו כְּתוּבוֹת תִּיבוֹת 'כִּי' **נִפְשׁ כָּל בָּשָׂר** וְתִיבַת 'כִּי' מוֹקֶפֶת לְתִיבַת 'נִפְשׁ'.

^{כה} ובגליון ציין שכך מוטעם ברוב כתבי היד, אך נוסח אחר לפי בן נפתלי הוא: 'עֲמִיתָךְ' במונח. והיינו שמעיד על חילוף בין בן אשר לבן נפתלי בתיבה זו, שלבן אשר מוטעם 'עֲמִיתָךְ' ללא מונח, ולבן נפתלי מוטעם 'עֲמִיתָךְ' במונח. וכן כתב בעין הקורא: 'וְאֶל־אִשְׁתְּ עֲמִיתָךְ' כן בכולם כבן נפתלי. דהיינו שמעיד שבכל הספרים שהיו לפנינו הטעימו 'עֲמִיתָךְ' במונח כשיטת בן נפתלי. אך בספר החלופים מישאל לא מובא כלל חילוף בין בן אשר לבן נפתלי בתיבה זו.

כ"י נראה שיש סימני מחיקה של מונח.

³ בספר המסורה הקדום אכלה ואכלה (סעיף 21) מובאת רשימת מסורה של תיבות המנוקדות רק פעם אחת במקרא בקמץ, וביניהם נמנית תיבת 'יִשְׁחָט' בפסוק 'אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וגו'', תניינא דפסוק. כלומר, שתיבת 'יִשְׁחָט' שבמופע השני בפסוק זה היא הפעם היחידה במקרא בה תיבה זו מנוקדת במקמץ. שלא באתנחתא וסוף פסוק, ובשאר המקומות תיבת 'יִשְׁחָט' מנוקדת בפתח.

כמו"כ יש כתיב יד (בן אבה"י ס"ד סט"ו סט"ז סט"ח א"א א"ג א"ד א"ה א"ו א"ט, ובדפוס מק"ג) שנמסר עליהם כאן במסורה 'לית קמץ זקף'. דהיינו שזו הפעם היחידה במקרא שתיבת 'יִשְׁחָט' הופכת מפתח לקמץ בטעם זקף, ונראה שמקור מסורה זו הוא מהרשימה המופיעה בספר אכלה ואכלה.

וכן רד"ק (מבולו י"ז ע"א) מנה את תיבת 'ישֶׁשֶׁט' שבפסוקו בכלל התיבות שהשתנו מפתח לקמץ משום הזקף, ואולי מקורו ג"כ מרשימת מסורה זו המופיעה בספר אכלה ואכלה (המובא ע"י רד"ק כמה פעמים, נכון במבולו ק"א ע"ב, ושם קמ"ו ע"א).

אך יש להעיר, שרשימת מסורה זו אינה הולכת בשיטת בן אשר, שהרי תיבת 'לֵד' (בראשית מ"א ב') מנויה ברשימה זו בין התיבות המנוקדות בקמץ, כשיטת בן נפתלי המנקד 'לֵד' בקמץ, בעוד שלפי בן אשר תיבת 'לֵד' מנוקדת בפתח (כדאיתא בספר החולוסים), וא"כ לרשימת מסורה זו אין תוקף.

כא הטעמים המפסיקים ביותר בפסוק, שהם סוף פסוק ואתנחתא, גורים' לשינוי נידוק האות המוטעמת משום ההפסק, וכגון במקום 'שְׁמִים', באתנחתא וסוף פסוק מנוקד 'שְׁמִים'. 'אַרְיָן-אַרְיָן'. 'מְצָרִים'-מְצָרִים'. 'לִילָה'-לִילָה'. ויש מקומות רבים בהם הפתח משתנה לקמץ גם בטעמים מפסיקים נוספים, כדרך שנוהג באתנחתא, כגון: 'אֲשֶׁר יִמְצָא יְהִי־לִי עֹבֵד' (בראשית מ"ד י'), 'וְעֵשָׂה לָהֶם מִכְסֵי־יָד' (שמות כ"ח כ'), שבהם הזקף גורם לפתח להפוך לקמץ. וכגון: 'וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר גָּל' (ויקרא ה' כ"ג), שבו הרביע גורם לפתח להפוך לקמץ, ועוד פסוקים רבים על דרך זו.

ובניקוד הפשוט של תיבת 'יִשְׁחֹט' החי"ת מנוקדת בפתח, והמנקדים כאן 'יִשְׁחֹט' בקמץ נידקו כן מחמת הזקף שגורם לפעמים לשנות את הפתח לקמץ. וכתב ברוראיר (כתר ארס צובה והנוסח המקובל עמוד 37-38) שלכאורה הנכון יותר הוא 'יִשְׁחֹט' בפתח, שהרי פתח שהופך לקמץ שלא באתנחתא וסוף פסוק, מצוי בדרך כלל רק בין שני משפטים עצמאיים, או בין שתי צלעות מקבילות של משפט, וכנון: 'מִמֶּגֶד שְׂמִים מִטֹּל וּמִתְהוֹם רִבְצָת תַּחַת' (דברים ל"ג א'), 'יִשְׂרָאֵשִׁי נִמְלֵא טֹל קוֹצוֹתֵי רִסְיִי לִילָה' (שה"ש ה' ב'), 'אֲשֶׁר יִצְאָ אֹתוֹ יְהוֹהֲלִי לְעֵבֶד וְאַתָּם תִּהְיוּ גִזְקִים' (בראשית מ"ד א'), אשר בהם הזקף משמש כמפסיק חשוב ומשמעותי, ולכן הם מנוקדים בקמץ אע"פ שמוטעמים בזקף. אך לעומת זאת כאן שכתוב 'אוּ אֲשֶׁר יִשְׁחֹט מַחוּץ לַמִּצְנֶה', ולא מצוי בתנ"ך שזקף גורם לפתח להפוך לקמץ כאשר חלקי המשפט כל כך משוררים זה לזה (ויבאנו בזה מצאנו עוד מספר מקומות